

Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Milana Lipovského a sudcov JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Igora Burgera na neverejnom zasadnutí v Bratislave 27. marca 2013 v trestnej veci obvinenej **Ing. I. L. pre prečin neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru** podľa § 218 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák., vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 4T 138/2010, o dovolaní, ktoré podal minister spravodlivosti Slovenskej republiky, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 26. októbra 2011, sp. zn. 4To 85/2011, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky **sa o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Zvolen uznesením z 1. júla 2011, sp. zn. 4T 138/2010, zastavil podľa § 241 ods. 1 písm. c/ Tr. por. v spojení s § 215 ods. 1 písm. b/ Tr. por. trestné stíhanie proti obvinenej Ing. I. L. pre prečin neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru podľa § 218 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. s poukazom na ustanovenie § 139 písm. b/, písm. e/ Tr. zák., ktorého sa mala dopustiť tak, že

od 15.00 hod. dňa 26. júna 2007 do súčasnosti v obci S., okres D. neoprávnene bráni užívaniu rodinného domu s popisným číslom X., ktorého výlučnou vlastníčkou je na základe darovacej zmluvy č. V X. z 27. septembra 2004 A. C., nar. X., čo je zapísané aj v LV č. X. k. ú. S. a to tým spôsobom, že nerešpektujúc uvedenú darovaciu zmluvu uzatvorenú medzi darcom neb. Ing. J. L. a obdarovanou A. C. po tom, ako násilím vnikla do uvedenej nehnuteľnosti, vymenila zámok na vchodových dverách, neodovzdala majiteľke nový kľúč od nehnuteľnosti a odmietla jej umožniť vstup do jej rodinného domu, odniesť si odtiaľ a užívať

svoje osobné a iné veci, čím týmto konaním vznikla majiteľke rodinného domu A. C. podľa jej vyjadrenia škoda vo výške 9 586,07 €,

pretože skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na jeho postúpenie.

Proti uvedenému uzneseniu podali sťažnosti okresný prokurátor a poškodená. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 26. októbra 2011, sp. zn. 4To 85/2011, rozhodol tak, že sťažnosť prokurátora zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. ako nedôvodnú a sťažnosť poškodenej zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. b/ Tr. por. ako podanú neoprávnenou osobou.

Proti uzneseniu krajského súdu podal dovolanie minister spravodlivosti na základe podnetu poškodenej A. C. z dôvodu uvedenom v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., teda že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Minister spravodlivosti v dovolaní poukazoval na závery súdov prvého aj druhého stupňa, ktorí konanie obvinenej vo vzťahu k poškodenej vyhodnotili ako súkromnoprávny spor, ktorý nemá trestnoprávnu rovinu a to s odôvodnením, že vlastníctvo k predmetnej nehnuteľnosti je sporné. Podľa názoru ministra obvinená nepochybne naplnila svojim konaním znaky trestného činu neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru podľa § 218 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. Argumentoval ustanovením § 70 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov, podľa ktorého sú údaje z katastra hodnoverné a záväzné, ak sa nepreukáže opak. Vzhľadom na uvedené musí byť poškodená považovaná za vlastníčku spornej nehnuteľnosti bez ohľadu na to, že sa v danej veci vedie občianskoprávny spor medzi obvinenou a poškodenou o určenie vlastníckeho práva k tejto nehnuteľnosti.

Minister spravodlivosti považoval rozhodnutia oboch súdov za nesprávne, pretože nepotrestali osobu, ktorá konala protizákonne, ale svojimi rozhodnutiami jej poskytli ochranu, hoci práve v tomto prípade bolo na mieste aplikovať trestné právo. Trestné právo musí poskytnúť ochranu tam, kde sa jedná o celospoločenský záujem. V uvedenom prípade existuje nebezpečenstvo, že podobným konaním iných subjektov by sa v spoločnosti navodil stav

anarchie, svojvôle a svojpomocného uplatňovania práv, preto použitie inštitútov trestného práva je odôvodnené a nevyhnutné.

Namietal, že obvinená vedela, že jej konanie je protiprávne a z jej konania je zrejmy priamy úmysel, ktorý smeroval k obsadeniu predmetnej nehnuteľnosti a naplneniu subjektívnej stránky skutkovej podstaty žalovaného trestného činu. Vzhľadom na uvedené mal minister spravodlivosti za to, že došlo k porušeniu zákona v prospech obvinenej Ing. I. L. v ustanovení § 193 ods. 1 Tr. por., čím bol naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

V závere dovolania minister spravodlivosti navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. októbra 2011, sp. zn. 4 To 85/2011, bol porušený zákon v ustanovení § 241 ods. 1 písm. c/ a v § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. v prospech obvinenej, podľa § 386 ods. 2 Tr. por. napadnuté uznesenie zrušil a zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal Krajskému súdu v Banskej Bystrici, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K podanému dovolaniu sa písomne vyjadrila obvinená Ing. I. L. prostredníctvom svojej obhajkyne, ktorá považovala dovolanie ministra spravodlivosti za nedôvodné, účelové a tendenčné. Hoci v súčasnej dobe je poškodená vedená na LV č. X. Správy katastra Detva ako vlastníčka spornej nehnuteľnosti, obvinená poukázala na nesprávnosť zápisu v katastri nehnuteľností, o čom sa vedie v súčasnej dobe občianskoprávny spor na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 8C 6/2008. O spornom vlastníctve k predmetnej nehnuteľnosti svedčí aj list z Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky z 24. augusta 2010, kde v bode A3 bolo konštatované, že pri zápisoch do katastra nehnuteľností došlo k zrejmej chybe v písaní, ktorá mala za následok prenesenie chýb do katastrálnych konaní a na základe ktorých potom došlo k zápisu vlastníctva predmetnej nehnuteľnosti na poškodenú.

Obvinená poukazovala aj na znalecký posudok č. 184/2011 z 29. marca 2011 vypracovaný znaleckou organizáciou Z., podľa ktorého predmetná nehnuteľnosť (dom s. č. X.) nespĺňa atribúty samostatnej nehnuteľnosti. Dom s. č. X. tak, ako je zapísaný na LV č. X. k. ú. S., nikdy samostatne neexistoval. Vždy tvoril súčasť hlavnej veci, a to domu s.

č. X., zapísaný na LV č. X. k. ú. S., ktorý je vo výlučnom vlastníctve obvinenej. Preto takáto časť nehnuteľnosti nemohla tvoriť predmet platného právneho úkonu prevodu vlastníctva k nehnuteľnosti na tretiu osobu.

Obvinená sa teda nestotožnila s odôvodnením dovolania ministra spravodlivosti, podľa ktorého sa svojim konaním dopustila trestného činu neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru. Poukazovala na nález Ústavného soudu Českej republiky z 30. novembra 2000, sp. zn. IV. ÚS 482/2000, podľa ktorého objektom takéhoto trestného činu je záujem na nerušenom užívaní nehnuteľnosti oprávnenou osobou. Takouto osobou je i vlastník alebo spoluvlastník, avšak iba za podmienky, že je zároveň jej užívateľom.

Orgány činné v trestnom konaní vzniesli obvinenie voči Ing. I. L., bez toho aby skúmali, či obvinená nemá prvoradé vlastnícke práva k spornej nehnuteľnosti, nakoľko už od počiatku bolo zrejmé, že ide o jednu a nie dve nehnuteľnosti. Samotný zápis do katastra nehnuteľností nemôže byť bez ďalšieho nespochybniteľnou skutočnosťou pre OČTK, na viac ak sú tu dôvodné pochybnosti o správnosti zápisu vlastníckych práv poškodenej k spornej nehnuteľnosti. Povinnosťou OČTK bolo vyčkat' na určenie, kto je oprávneným vlastníkom spornej nehnuteľnosti a do tej doby trestné stíhanie nezačínať, resp. ho prerušiť. OČTK dostatočne neskúmali, či poškodená predmetnú nehnuteľnosť skutočne užíva, alebo či ju neopustila. Sama poškodená uviedla, že spornú časť nehnuteľnosti po smrti jej druha (otca obvinenej) prestala užívať a z priestorov časť vecí ku dňu 26. júna 2007 odsťahovala a neplánovala sa vrátiť až do skončenia súdneho sporu.

Obvinená nebránila poškodenej vstúpiť do predmetnej časti nehnuteľnosti, kde mala táto uskladnené svoje veci, naopak dokazovaním bolo preukázané, že miestnosti, kde mala poškodená svoje veci, boli uzamknuté a kľúče mala vo svojej dispozícii výlučne poškodená.

Obvinená mala, ako vlastníčka celého domu s. č. X., povinnosť dom zabezpečiť voči vniknutiu neoprávnených osôb. Za týmto účelom vymenila zámky na vchodových dverách do spoločnej chodby v časti domu nazvanej letná kuchyňa, aby nedošlo k plynutiu vody a elektriny, ktorá bola a je napájaná len z jedného zdroja v nehnuteľnosti, ktorej je výlučnou vlastníčkou.

Obvinená je toho názoru, že dovolanie ministra spravodlivosti svojím obsahom nesmeruje k náprave procesných alebo hmotnoprávných väd, ale smeruje k revízii skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa v snahe zabezpečiť neprimeranú výhodu poškodenej a privodiť trestné stíhanie obvinenej. Podľa názoru obvinenej nebol naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., a preto dovolanie ministra spravodlivosti navrhla podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietnuť.

Najvyšší súd ako súd dovolací síce primárne konštatoval, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1 Tr. por.), že bolo podané oprávneným procesným subjektom (§ 369 ods. 1 Tr. por.) v zákonom stanovenej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.); dospel však k záveru, že nie je splnený dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Záveru Okresného súdu Zvolen uvedené v uznesení zo dňa 1. júla 2011, sp. zn. 4 T 138/2010, ktorým bolo trestné stíhanie obvinenej s poukazom na ustanovenia § 241 ods. 1 písm. c/ a § 215 ods. 1 písm. b/ Tr. por. zastavené ako aj následné rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. októbra 2011, sp. zn. 4To 85/2011, považuje dovolací súd za zákonné a správne, s predmetnými rozhodnutiami sa stotožňuje a v ďalšom na ne odkazuje.

Podľa § 218 ods. 1 Tr. zák. trestného činu neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru sa dopustí ten, kto protiprávne obsadí alebo užíva dom alebo byt iného, alebo kto oprávnenej osobe v užívaní domu alebo bytu neoprávnene bráni. Objektom tohto trestného činu je vlastníctvo domu, bytu alebo nebytového priestoru pokiaľ ide o výkon niektorých oprávnení spojených s ich vlastníctvom. Protiprávne obsadenie je akékoľvek vniknutie a zotrvanie v dome alebo byte iného bez právneho dôvodu. Protiprávnym užívaním sa rozumie zotrvanie v dome alebo byte alebo v nebytovom priestore iného bez právneho dôvodu. Oprávnenou osobou je predovšetkým vlastník domu alebo bytu, pokiaľ je zároveň jeho užívateľom.

V uvedenom prípade bolo rozhodujúce zistiť, kto je oprávnenou osobou. Touto skutočnosťou sa však orgány činné v trestnom konaní dostatočne nezaoberali.

Zo spisového materiálu vyplýva, že obvinená Ing. I. L. je vlastníčkou nehnuteľnosti – rodinného domu s. č. X. v S. (výpis z katastra nehnuteľností – LV X.) na základe darovacej zmluvy (č.l. 147-151) uzavretej dňa 20. augusta 1995 medzi obvinenou ako obdarovanou,

a jej otcom Ing. J. Ľ. ako darcom. V darovacej zmluve sa uvádza, že predmetom daru je rodinný dom s. č. X. na parcele č. X. s vedľajšími stavbami – maštaľou, humnom, letnou kuchyňou – k nemu patriacimi. Darovacej zmluve predchádzalo vypracovanie znaleckého posudku č. X. (č.l. 152-156), ktorým bol ocenený predmet daru, pričom v posudku znalec uviedol pri letnej kuchyni s. č. X. (doposiaľ nie je známe, ako k tomuto číslu dospel).

Z listu vlastníctva č. X. (č.l. 141) vyplýva, že vlastníčkou rodinného domu č. X. na parcele X. v S. je A. C. na základe darovacej zmluvy (č.l. 142-143) zo dňa 27. septembra 2004 uzavretej medzi poškodenou A. C. ako obdarovanou, a otcom obvinenej Ing. J. Ľ. ako darcom.

Na č.l. X. sa nachádza správa z obce S. z 10. februára 2009, v ktorej sa uvádza, že na parcele č. X. neevidujú nehnuteľnosť pod s. č. X.. Takéto súpisné číslo má rodinný dom na inej parcele.

Zo spisového materiálu je ďalej zrejmé, že vlastníkom rodinného domu s. č. X.. na parcele č. X. v S. je na základe LV č. X. (č.l. 420) K. D..

Na základe uvedených skutočností sa obvinená žalobou domáhala na Okresnom súde Zvolen určenia vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti. Okresný súd rozsudkom (č.l. 176 a nasl.) z 31. marca 2009, sp. zn. 8C 6/2008, zamietol návrh obvinenej a zaujal právny názor, že vlastníčkou nehnuteľnosti je poškodená A. C.. Na podklade odvolania podaného obvinenou Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 28. septembra 2009, sp. zn. 12Co 366/2009, zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil na ďalšie konanie (č.l. 188-189). Krajský súd zaujal právny názor, že vlastnícke právo v uvedenej veci je sporné a je potrebné vykonať ďalšie dokazovanie.

Súčasťou spisového materiálu je aj oznámenie o výsledku šetrenia z Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky z 24. augusta 2010 (č.l. 309-312). Z uvedeného oznámenia vyplýva, že úrad pri šetrení zistil chyby. Konkrétne v časti A3 oznámenia sa uvádza, že pôvodné rozhodnutie ONV OV Zvolen z 8. júla 1961 obsahovalo označenie rodinného domu č. X. (pôvodné číslo domu). Ďalej v rozhodnutí ONV OV Zvolen z 21. augusta 1987 sa uvádza, že garáž, komora a prístavba k hospodárskej časti k rodinnému domu nemôže byť uznaná ako byt, preto sú tieto vedené v evidencii ako ostatné objekty

pod č. X. (pôvodné č. X.) spoločne s rodinným domom. Z oznámenia Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky teda vyplýva, že došlo k zrejmej chybe v písaní. V uznesení o dedičstve D 1443/93, D not 194/94, na základe ktorého zdedil dom otec obvinenej Ing. J. L. po svojej matke Z. L. omylom označili predmetný rodinný dom súpisným číslom X. (namiesto s. č. X.). Táto chyba mala za následok prenesenie chýb do následných katastrálnych konaní, na základe ktorých potom došlo k zápisu vlastníctva predmetnej nehnuteľnosti na poškodenú.

Následne Okresný súd Zvolen 1. februára 2012 vydal rozsudok, ktorým určil, že vlastníčkou spornej nehnuteľnosti v celosti je Ing. I. L., pričom tento rozsudok zatiaľ nenadobudol právoplatnosť.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti je zrejmé, že vlastníctvo k predmetnej nehnuteľnosti je sporné. Nie je preto možné jednoznačne preukázať naplnenie subjektívnej stránky trestného činu, kedy sa v prípade prečinu podľa § 218 Tr. zák. vyžaduje úmyselné konanie. Nie je možné ani jednoznačne určiť, kto je subjektom ochrany – oprávnenou osobou tak, ako to má na mysli ustanovenie § 218 Tr. zák.

Subjektívna stránka predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k naplneniu zákonných znakov skutkovej podstaty niektorého z trestných činov uvedených v Trestnom zákone. V uvedenom prípade sa vyžaduje, aby páchatel' chcel spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť, alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, alebo vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzročený. Ako to vyplýva zo spisového materiálu a listín v ňom obsiahnutých, obvinená mala za to, že je vlastníčkou spornej nehnuteľnosti, nakoľko táto tvorí súčasť rodinného domu s. č. X., a teda svojím konaním nemohla naplniť subjektívnu stránku trestného činu neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru podľa § 218 Tr. zák.

K námietke ministra spravodlivosti Slovenskej republiky týkajúcej sa hodnovernosti a záväznosti údajov v katastri nehnuteľností v zmysle § 70 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov, najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že túto zásadu je možné prelomiť. Zásada hodnovernosti, a tým aj záväznosť údajov katastra (tzv. zásada materiálnej pravdy),

je založená na vyvrátiteľnej domnienke, ktorá platí len dovtedy, kým sa nepreukáže opak. Ako vyplýva z predloženého spisového materiálu, najmä z oznámenia o výsledku šetrenia z Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky z 24. augusta 2010 (č.l. 309-312) vlastníctvo poškodenej k predmetnej nehnuteľnosti je sporné, preto nebolo možné zo strany obvinenej naplniť subjektívnu stránku trestného činu neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru podľa § 218 Tr. zák.

Najvyšší súd ďalej uvádza, že účelom Trestného zákona je ochrana najdôležitejších celospoločenských záujmov, ktoré sú v zákone výslovne uvedené a ochrana oprávnených záujmov a práv ďalších subjektov. Vzhľadom na to, že trestné právo chráni základné hodnoty a vzťahy upravené inými právnymi odvetviami, najmä ústavným právom, občianskym právom, obchodným právom, správnym právom a pod., prichádza jeho použitie do úvahy vtedy, keď prostriedky týchto právnych odvetví na ochranu nepostačujú. Trestné právo preto nemôže nahrádzať ochranu práv a oprávnených záujmov jednotlivcov v oblasti súkromnoprávných vzťahov.

Najvyšší súd na tomto základe, bez meritórneho preskúmania veci, na neverejnom zasadnutí konštatoval, že je zrejme nenaplnenie dôvodu dovolania uplatneného ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky, a preto tento mimoriadny opravný prostriedok podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. marca 2013

JUDr. Milan L i p o v s k ý , v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová